

Йордан Йовков

Добрич

Отвън Добрич не се различава много от който и да било по-голям провинциален град. Наблизо и на юг е пространният и равен хълм Яланджи баир. По него слиза шосето от Варна и оттук се открива пълната панорама на града. Всички здания са нови. Високо над покривите се изправят няколко бели минарета и към тежките форми на новата архитектура се прибавят екзотичните линии на Ориента. Градини и зеленина на овошки почти няма и нищо не смекчава ярките бои на зданията. И ако има нещо оригинално в изгледа на този град, то е странната илюзия на мираж, която неизбежно иде през летните дни: облян от слънце, разноцветният град е открит и уединено блещи сред безкрайната пустиня на полето.

Но тая външна тишина може само да измами. Вътре градът поразява изведнъж с голямото движение и шумния си живот: непрекъснато гърмят каруци из улиците, редят се една след друга работилници, в които кърваво грее жеравата на огнищата и звънтят ударите на чука. Трите четвърти от града са магазини, всевъзможни работилници и големи складове със земеделски машини. През всички часове на деня около тях, като мрави, се трупат, разминават се и бързат тълпи от хора. Навсякъде кипи трескав и шумен живот. Чувствува се ясно, че тука е могъщият двигател на голям и сложен механизъм, че този град е сърцето, което импулсира живота на цяла Добруджа. И наистина, още преди железопътната линия да го свърже с морето, наричаха го Суха скеля. И в значението му на централен нерв е всичката тайна на богатството и бързия му напредък.

Има едно време през годината, когато това се вижда най-релефно. Това е през май, когато се открива ежегодният панаир. Добришкият панаир не е от ония анемични сборища, които само традицията и любопитството още поддържат по други места. Това с наистина един голям пазар, едно универсално изложение и, в същото време – някакъв символичен битов празник.

Панаирът се открива през май. В тия дни нивите са в най-буйния си растеж. Навред, додето очи стигат, е само един ниви, зелени още, но вече високи, гъсти и изкласили. Сред това море селата остават като малки и самотни острови, пътищата се превръщат на тесни и дълбоки коридори и когато вървят кола по тях, отдалеч ни конете, ни колелетата могат да се видят: наравно с вълните на класовете, като лодки, се виждат сандъците само и хората в тях. Два тона има в този пейзаж: синята ведрина на небето и зеленината на нивите. Но тук плени не разнообразието и пъстротата, а мистичната прелест на всичко, което е безкрайно и

огромно. От цялото поле иде радостта на щастливо материнство, благодатният плод зрее сред блясъка и пищната красота на цялата природа. Неволно човек иска да снесе шапка пред тоя колосален труд, душата се пълни с възторг пред могъщата хубост на земята.

Такава е Добруджа през месец май. При панаири в Добрич се трупа многохиляден сбор. Цялата околност се превръща на същински лагер. Тия хора слизат от колата си доволни и радостни, защото в очите им блещи злачното отражение на буйните ниви, защото, като обърнат погледа си към небето, виждат шиповете на тъмни облаци – излива се благодатен дъжд над зеленото поле. Празникът на труда е в душите на всички. Както в античните религии, веселието се налага като необходим и естествен обред в тия празници за щедрите дарове на провидението. И наистина, тия хора знаят да се веселят, неудържимо, сърдечно и широко. Около оркестрите, в театрите и пред всевъзможните зрелища се трупат хилядни тълпи, една невъобразима пъстрота от носии, една странна музика от езици. Мнозинството, разбира се, са българите – открити и смели лица, широки плещи, яркочервени пояси около черните широки потури. Но тук ще видиш и делиорманските турци, флегматични и мълчаливи колоси, и хитрите и пъргави татари, и разпуснатия хохол, и важния и благонравен немец, колонист из Русия.

Тоя шумен живот, без да отслаби темпа си, продължава почти цял месец. Но, наред с развлечението, на същото това място кипи и трескава работа. Всеки ден е пазар и всеки ден преминават от едни ръце в други цели стада овце, говеда и коне. Пъргави и хитри джамбази избират и оглеждат добичетата, разпалено се пазарят със селяните, друсат си ръцете, посред викове и глъчка. От магазините се изнасят и се товарят на колата коси, сърпове, паламарки, вили, яби, дикани – най-разнообразни вещи от земеделския инвентар. Върволица волове непрекъснато влачат по всички пътища към селата съвършено нови жетварски машини, тежки локомотиви и батози с грамадни червени корпуси. От далечни краища пристигат многобройни чети работници; зидари от Габровско, които оставят теслата и чука, за да завъртят сърпа; татари и хохли, които са най-изкусни косачи; снажни и яки турци от Герловско и Тузлука, силните мишици на които могат да пристягат и завързват големите добруджански снопи. Тия работници се посрещат, уславят се и се ценят със същата обредна тържественост, която е и във веселието и цялата трескава работа през тия дни. Сякаш някаква грамадна армия се събира и стяга за важен и свещен поход. Приготовленията са в пълната си сила. Защото неусетно, при последните дни на панаира лятото вече изпъстря и позлатява

зеленината на нивите. Жетвата настъпва.

Веселието изведнъж престава, панаирът се закрива, опустява не само градът, но и селата. Целият живот се пренася сега в полето: под ярките лъчи на слънцето припламват и блещят сърпове и коси, припряно тракат жетварските машини, черните им гребла бързо се издигат и падат, като ръце, които лакомо грабят златните класове. И, като че трупове след исполинска битка, гъсти снопове изпъстрят жълтото поле.

При Добрич, около мястото на ежегодния панаир, стана едно от най-големите сражения в Добруджа. Ще дойдат мирни дни и грядущите поколения отново ще празнуват своя празник на плодородието и на жетвата. Но, наред с великия подвиг на труда, тука ще се празнува и единственият равен нему и още по-велик подвиг: подвигът на освобождението.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Иван Иванов или екип на abc дизайн

Публикация

Йордан Йовков, „Събрани съчинения в шест тома“, Том първи, „Български писател“,
С. 1976. Под общата редакцията на Симеон Султанов.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7923>]